

ARHIVA +

Kristian Novak: Romi moraju napustiti obrasce ponašanja koji vode u propast

Silvana Perica

sub, 08/11/2025 - 08:23

Kristian Novak

Foto: Osobna arhiva

Kristian Novak, književnik rođen u međimurskoj gastarbajterskoj obitelji u Njemačkoj, osnovnu i srednju školu završava u Međimurju, fakultet u Zagrebu, studirao je germanistiku i kroatistiku, a danas je pročelnik Odsjeka za germanistiku na Filozofskom fakultetu. Poznavanje Međimurja, Međimuraca Hrvata i Roma, u njegovom trećem romanu 'Ciganin, ali najljepši', osvojilo je čitatelje. Novak se za taj svoj roman pripremao dugo, razgovarajući i s ljudima koji žive ili su živjeli u romskim naseljima. Shvatio je da Romima nisu jedini problem diskriminacija, nego i velika asimetrija moći unutar romskih zajednica, između onih koji su jako imućni i onih koji žive u krajnjoj bijedi, kako je to opisao u jednom intervjuu. Za Forum.tm govori o školovanju Roma.

Prošlo je devet godina od prvog izdanja Vašeg romana 'Ciganin, ali najljepši'. U međuvremenu, bilo je puno projekata s ciljem uključivanja Roma u društvo.

Vidite li u Međimurju pomak nabolje? Ima li Roma na ulici, u kafićima, vidite li ih da negdje rade?

Ne živim u Međimurju, pa većinu onoga što govorim i mislim temeljim na tuđim iskazima, iz druge ruke. Pozitivnih pomaka navodno ima u postotku djece u školama i zapošljavanju, što ne znači da smo iole blizu konkretnijim, ozbiljnim pomacima. Ali svakako mislim da dijete rođeno u romskim zajednicama sada ima bolje šanse za školovanje, zapošljavanje i samim time benefite građanske egzistencije od svojih roditelja.

Mislite li da je u redu nova praksa u medijima, više se ne ističe da negdje problem stvaraju Romi, nacionalna pripadnost se više uopće ne spominje.

To ne mogu potvrditi. Pa evo, imali smo prošli tjedan užasan čin nasilja sa smrtnim ishodom, odmah se znalo da su počinitelji bili Romi. Međutim, isto tako se pripadnost romskoj zajednici spominje kada se izvještava o kvalitetnim i uspješnim ljudima koji završavaju škole i fakultete, zauzimaju odgovorne i istaknute pozicije u društvu. I sada ne više u kontekstu romskih zajednica, nego društva općenito. To je prava stvar. Sjajna mlada glumica Severina Lajtman bila bi uspješna bez obzira na podrijetlo. Da se vratim na negativne primjere. Kazali mi ili ne što je po nacionalnosti bio ubojica i njegovi pajdaši u Sloveniji, saznat će se vrlo brzo. Ovako se barem održava sve klimavije povjerenje u kompletnost slike koju nam mediji serviraju.

Je li školovanje najvažniji dio uključivanja Roma u društvo?

Jest. Ali da bi ono bilo uspješno, treba životna infrastruktura biti kako treba. Dijete mora imati za jesti, osjećati se sigurnim, mora osjetiti da je sustav školstva spreman za njega sve i ako ne zna hrvatski, i onda ga možemo mjeriti po kriterijima koje smo postavili. U to treba početi ozbiljno ulagati sada da bi se efekti vidjeli kroz sljedeće desetljeće. Mislim na infrastrukturu, ali i da ljudi, koji u socijalnim i obrazovnim ustanovama odrađuju težak posao, budu honorirani kako valja.

Imate li neki prijedlog kako najbolje pomoći romskoj djeci da se školuju?

Između ostalog, omogućiti im početno učenje hrvatskoga. Dakle, imati učitelje koji su osposobljeni za rad s djecom koja znaju samo romski odnosno bajaški. Ima ih već, ali se sustav treba pobrinuti da ih bude više i da se osjete cijenjenima zbog dodatnog truda koji ulažu.

Sami Romi kažu da je teško djeci u romskim naseljima, jer nemaju uvjete za učenje, u naseljima je puno pijanih, trešti muzika i Romi kažu da je najbolje odseliti.

Isto sam čuo i od svojih poznanika i prijatelja. Više djece koja će se školovati i postati kvalitetni obrtnici, majstori, inženjeri, stručnjaci u svim mogućim područjima, umjetnici, povući će sa sobom više i više mlađih koje će htjeti istim putem.

Mislite li da je moguća integracija? Što bi sami Romi trebali učiniti?

Da. Pa eto, ne valja generalizirati, ali za one koji odrastaju u najsiromašnijim i samim time najmarginaliziranijim kontekstima - napustiti obrasce ponašanja koji vode u propast i nisu održivi. Nitko normalan niti želi niti očekuje kulturnu asimilaciju. Želimo samo da se dijete koje se rodi u siromašnoj obitelji unutar romske zajednice ima približno jednake šanse i slobodu za ostvarivanje svojih želja.

Članak je četvrti u serijalu "Školovanje Roma - između knjige i starog željeza", podržan u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

najnovije

uto, 25/11/2025 - 10:58

Prošle godine u osnovnim školama 5.363 romske djece

pon, 24/11/2025 - 09:08

Neka bude borba neprestana

čet, 20/11/2025 - 09:18

Kako smo se na Dan sjećanja prisjetili i davno umrlog Vjesnika

sri, 19/11/2025 - 11:02

Ubijte glasnika

sri, 19/11/2025 - 00:06

Kako gradonačelnik Tomašević obmanjuje javnost o spašavanju grada

pet, 14/11/2025 - 15:02

Ekstremna ljevica: Kriva je!

čet, 13/11/2025 - 09:31

Studentski bunt 2009 – politička subjektivizacija jedne generacije

sri, 12/11/2025 - 19:42

HND najavio prosvjede zbog napada na novinare

uto, 11/11/2025 - 11:52

Groteskna hipokrizija: nisu problem proustaške prijete maskiranih crnokošuljaša, nego manjinske manifestacije koje crnokošuljaši žele zabraniti

pon, 10/11/2025 - 15:56

Deklaracija o Domovinskom ratu: Potpisujemo!

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa:
Nova cesta 115,

10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom
kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture ŠTO? Forum.tm, prostor za

slobodne ljude i one koji to žele postati KADA? Jučer, danas, sutra

GDJE? www.forum.tm   ZAŠTO? Da bi stvari bile jasnije